

Hoe één plus één drie kan worden

Onderzoek naar hoe de meerwaarde van het creëren van arbeidsplaatsen voor mensen die leven met een beperking en daardoor een afstand tot de arbeidsmarkt hebben, het beste in kaart kan worden gebracht.

Miriam Vrugink

Hoger Toeristisch en Recreatief Onderwijs

20 juni 2012

Saxion

Kenniscentrum Hospitality

Handelskade 75

7417 DH Deventer

E: kenniscentrumhospitality@saxion.nl

W: www.saxion.nl/hospitality

Copyright © 2012 Saxion. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Kom verder. Saxion.

Tegenwoordig wordt er vaak gekeken naar hoeveel een investering kost. Met dit onderzoek is gekeken wat het creëren van arbeidsplaatsen voor mensen die leven met een beperking kan opbrengen. Het is ontstaan uit het gebrek aan onderzoek dat is gedaan om te kijken of er een meerwaarde tot stand komt bij het creëren van arbeidsplaatsen, voor mensen die leven met een beperking en daardoor een afstand tot de arbeidsmarkt hebben. Vaak wordt er gesproken over wat het de samenleving kost maar er wordt niet gekeken naar wat het de samenleving kan opleveren. Tevens sluit het onderzoek ook aan bij de wet werk naar vermogen. Het stelt dat er niet meer gekeken moet worden naar wat mensen niet kunnen maar naar wat zij juist wel kunnen. Met deze wet zullen meer mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt op zoek moeten gaan naar een baan bij een reguliere werkgever.

Het onderzoek heeft er in het beginstadium anders uit gezien. Eerst zou de daadwerkelijke meerwaarde berekend worden. Maar uit onderzoek kwam dat mensen die leven met een beperking niet bereid waren mee te werken. Vandaar dat er een veranderd onderzoek is opgestart. De centrale vraag bij het veranderde onderzoek luidt; *Hoe kan de meerwaarde van het creëren van arbeidsplaatsen voor mensen die leven met een beperking en daardoor een afstand tot de arbeidsmarkt hebben, het beste in kaart worden gebracht voor de hospitality branche?*

Binnen deze centrale hoofdvraag is onderzocht op welke wijze social return on investment, als maatschappelijke waardeberekening, het beste aansluit bij het berekenen van de meerwaarde van het creëren van deze arbeidsplaatsen. Daarbij is onderzocht in welke mate reïntegratie-instrumenten een bijdrage kunnen leveren aan de meerwaarde. De informatie is tot stand gekomen op basis van kwalitatief onderzoek. Hiervoor is in de literatuur onderzoek gedaan naar de social return on investment en naar reïntegratie-instrumenten. Het veldonderzoek heeft plaats gevonden onder zes experts op de gebieden; social return on investment, Disability Studies en het inzetten van reïntegratie-instrumenten. Het kwalitatieve gedeelte, de interviews, zorgt ervoor dat naast de literatuurkennis ook de realiteit wordt meegenomen in het onderzoek.

Uit de literatuur is gebleken dat de begrippen maatschappelijke waarde, maatschappelijk verantwoord ondernemen en social return on investment bij elkaar aansluiten. De reden hiervoor is dat alle begrippen rekening houden met de maatschappelijke baten en lasten en dat het belang van tevreden stakeholders overal in beschreven wordt. Voor het berekenen van deze maatschappelijke baten en lasten zijn meer dan dertig meetmethoden gevonden om de niet-financiële waarde te berekenen. Op basis van de voor- en nadelen is de meetmethode social return on investment gekozen om te gebruiken voor dit onderzoek. Deze meetmethode is meer dan een berekening op zich, het is een gehele analyse, met een aantal fasen. In deze fasen wordt zowel de economische als de sociale investeringen en opbrengsten berekend. Ook bleek uit de literatuur dat naast het berekenen van waarde, reïntegratie-instrumenten kunnen worden ingezet om de investering effectiever en efficiënter te laten verlopen. Voor integratie is het van belang dat de inzet van zowel de persoon die leeft met een beperking, als van de arbeidsmarkt komt. Het creëren van een meerwaarde door reïntegratie-instrumenten in te zetten bestaat niet alleen uit het economische karakter, daar zit ook een sociale kant aan vast.

Uit het veldonderzoek is gebleken dat er kansen liggen in de markt op verschillende gebieden voor het creëren van arbeidsplaatsen voor mensen die leven met een beperking. Maar

aan alle investeringen zitten ook risico's, zo ook in het aannemen van mensen die leven met een beperking. De risico's zullen ingeperkt moeten worden zodat de kansen zullen opwegen tegen de risico's. De actuele trends en ontwikkelingen voor deze thesis zijn maatschappelijk verantwoord ondernemen, er vindt een verschuiving plaats van de natuur waar men zich eerst op richtte naar de mens en het invoeren van de wet werk naar vermogen. Het geoptimaliseerde meetinstrument social return on investment sluit aan bij deze trends en ontwikkelingen aangezien het de maatschappelijke waarde meet, een uitgangspunt bij maatschappelijk verantwoord ondernemen.

De expertinterviews zijn open, axiaal en selectief coderen waardoor de verkregen informatie bruikbaar werd. Uit de interviews blijkt dat in het echte meetinstrument social return on investment niet bestaat. Wel kan het in een viertal fasen worden ingedeeld die afzonderlijk van elkaar moeten worden afgerond. De invulling van deze fases is afhankelijk van wat de opdracht inhoudt. Ook zijn er aandachtspunten waar rekening mee gehouden moet worden. Daarnaast kwam uit de interviews dat men de afgelopen jaren dacht dat de mens moest veranderen, maar steeds meer wordt duidelijk dat de maatschappij ontoegankelijk is. Er zou veel meer gekeken moeten worden naar de maatschappij, want mensen die leven met een beperking kunnen wel degelijk een bijdrage leveren aan de arbeidsmarkt. Eigenlijk zouden bedrijven een afspiegeling moeten zijn van de samenleving. Daarnaast is er het feit dat we ook deze arbeidsgroep nodig hebben, zowel nu als in de toekomst met de naderde arbeidskrapte. Over het belang van reïntegratie-instrumenten zijn de meningen verdeeld. Dat het individueel maatwerk is en alles per persoon bekeken moet worden, wordt door alle experts beaamt.

Concluderend vanuit zowel de literatuur als het veldonderzoek is dat de social return on investment analyse afhankelijk is van wat de opdracht inhoudt en dat er aandachtspunten zijn waar rekening mee gehouden moet worden. Over de reïntegratie-instrumenten is geconcludeerd dat het individueel maatwerk is en alles per persoon bekeken moet worden. Tevens kwam naar voren dat er gekeken moeten worden naar de maatschappij en wat daarin veranderd moet worden. Want mensen die leven met een beperking kunnen wel degelijk een bijdrage leveren aan de arbeidsmarkt.

De beste aanbeveling is om de geoptimaliseerde social return on investment analyse, waarbij de wens van Disability Studies in is meegenomen en waar een diepere kijk wordt gegeven in de kosten en baten van de investering, uit te voeren. Daarnaast wordt aanbevolen om niet alleen met aanbeveling één aan de slag te gaan, maar een combinatie van alle drie de aanbevelingen in een verschillend tijdspad. De meningen over reïntegratie-instrumenten zijn verdeeld en een geheel onderzoek naar de reïntegratie-instrumenten is niet in overeenstemming met de afweging van de aanbevelingen. Vandaar dat er wordt aangeraden om de meerwaarde van reïntegratie-instrumenten, individueel te onderzoeken voor mensen die leven met een beperking in het kader van de casestudy. Tevens wordt er geadviseerd om te kijken naar de (on)volkomen maatschappij, want mensen die leven met een beperking kunnen wel degelijk een bijdrage leveren aan de arbeidsmarkt. Vandaar dat het raadzaam is om na het daadwerkelijk berekenen van de social return on investment een onderzoek op te starten naar de maatschappij en te kijken hoe (on) volkomen zij is.